

ГАМАЛІЯ Микола Федорович (05(17). 02. 1859, Одеса — 29. 03. 1949, Москва) — фахівець у галузі мікробіології та епідеміології. Дід [Миколи](#), прадід [Віри](#) Гамалій. Доктор медицини. Почес. академік АН СРСР (1940), академік АМН СРСР (1945). Сталінська премія (1943). Державні нагороди СРСР. Закін. Новорос. університет в Одесі (1880) та Військ.-мед. академію у С.-Петербурзі (1883). У 1886 разом з [І. Мечниковим](#) організував в Одесі першу в Росії бактеріол. станцію. 1929–38 — директор Центр. інституту епідеміології та мікробіології у Москві (нині Інститут епідеміології та

мікробіології ім. Г.); від 1938 — професор кафедри мікробіології 2-го Моск. мед. інституту. Г. — засн. вітчизн. мед. мікробіології. Вивчав засоби запобігання сказу, чумі, холері, сибірці, висип. тифу, туберкульозу; описав параліт. форму сказу, вдосконалив вакцину проти цієї хвороби; відкрив холероподіб. вібріон та речовини, що викликають руйнування бактерій — бактеріолізини; удосконалив пастерів. метод щеплень та впровадив у практику охорони здоров'я обов'язкове віспощення; довів вірусну природу чуми рогаатої худоби та інфекц. анемії коней; заклав основи вчення про бактеріофаги. Підготував низку праць, присвяч. проблемам мінливості мікроорганізмів та питанням імунітету. Автор «Воспоминаний» (Ленинград, 1947). Ім'я Г. присвоєно Інституту епідеміології і мікробіології в Москві, на будинку якого встановлено мемор. дошку вченому.

Основні праці

Собрание сочинений. Т. 1–6. Москва, 1951–64.

Рекомендована література

1. Мар'єнко Ф. С. Гамалія. О., 1961;
2. Вклад Н. Ф. Гамалея в микробиологию и эпидемиологию. Москва, 1962;
3. Миленушкин Ю. И. Н. Ф. Гамалея. Москва, 1967.

[І. Г. Скрипаль](#)

Бібліографічний опис:

Гамалія Микола Федорович / І. Г. Скрипаль // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2006. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-28521>. – Останнє поновлення : 2024.

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).